

بسمه تعالی

« جهش تولید با مشارکت مردم »

مدیران عامل محترم شرکت های زیر مجموعه

موضوع: دستورالعمل نحوه جبران آثار ناشی از افزایش قیمت ارز در پیمان های ریالی فاقد تعدیل - نوبت چهارم

باسلام

به پیوست دستورالعمل شماره ۱۴۰۳/۶۶۱۰۸۰ تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۱۵ سازمان برنامه و بودجه کشور در خصوص «نحوه جبران آثار ناشی از افزایش قیمت ارز در پیمان های ریالی فاقد تعدیل - نوبت چهارم» و مثال راهنمای دستورالعمل مذکور جهت اطلاع و اقدام مقتضی ارسال می گردد. ضمناً با توجه به بار مالی احتمالی، رعایت ماده ۱۱ بخشنامه مذکور در قراردادهای مشمول الزامی می باشد.

لازم به ذکر است بخشنامه مذکور مانند سایر بخشنامه ها در سایت امور نظام فنی اجرایی کشور به آدرس

www.sama.mporg.ir بارگذاری گردیده است.

مصطفی رجبی مشهدی
رئیس هیأت مدیره و مدیر عامل

رونوشت:

- معاونت هماهنگی مالی و پشتیبانی و امورمجامع - جهت اطلاع
- معاونت هماهنگی توزیع - جهت اطلاع و صدور دستور اقدام مقتضی
- معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی - جهت اطلاع و صدور دستور اقدام مقتضی
- معاونت انتقال و تجارت خارجی - جهت اطلاع و صدور دستور مقتضی
- سندیکای صنعت برق ایران - جهت اطلاع و صدور دستور اقدام

مثال دستورالعمل نحوه جبران آثار ناشی از افزایش قیمت ارز در پیمان‌های ریالی فاقد تعدیل - نوبت چهارم

مثال ۱- روش الف - یک قرارداد با مشخصات زیر دارای دو صورت وضعیت کارکرد با مبلغ و در تاریخ‌های مشخص شده به شرح ذیل می‌باشد (تمامی اعداد فرضی می‌باشد):

۱- صورت وضعیت شماره ۱ با مبلغ ۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال به تاریخ ۱۴۰۳/۱۱/۳۰

۲- صورت وضعیت شماره ۲ با مبلغ ۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال به تاریخ ۱۴۰۴/۰۱/۱۶

- آخرین مهلت ارایه پیشنهاد قیمت پیمانکار: ۱۴۰۲/۱۱/۱۱

- تاریخ شروع قرارداد: ۱۴۰۳/۰۳/۰۱

- مدت اولیه قرارداد: ۱۲ ماه شمسی

$$M = F \left[\frac{C_i}{C_o} - (1 + N \times r) \right] (P - L)$$

C_o : ۵۰۶,۹۷۸ ریال

C_i : قیمت ارز در زمان انتقال برای فروشنده خارج از کشور یا ورود کالا به کارگاه هرکدام که زودتر باشد، بر اساس نرخ فروش حواله منتشره در سامانه سنا (www.sanarate.ir) تعیین می‌شود.

۲: تعداد ماه سپری شده از ۱۴۰۳/۰۷/۰۱ تا تاریخ تعیین C_i

F: برای این مثال برابر ۱/۲

N: مطابق جدول شماره ۱ محاسبه می‌شود و برای این مثال برابر است با ۰/۰۲

P: مبلغ بخش مورد نظر مندرج در قرارداد تقسیم بر ۱/۰۶

L: مبلغ پیش پرداخت مستهلک نشده تا تاریخ ۱۴۰۳/۰۷/۳۰ برابر ۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

محاسبات روش الف به شرح جدول زیر می‌باشد:

P	مبلغ متناسب صورت وضعیت برای هر حواله	تاریخ انتقال ارز	مبلغ کارکرد	تاریخ صورت وضعیت	صورت وضعیت
۱۸,۸۶۷,۹۲۴,۵۲۸	۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰۳/۰۸/۲۸	۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰۳/۱۱/۳۰	۱
۱۸,۸۶۷,۹۲۴,۵۲۸	۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰۳/۰۹/۱۹	۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰۴/۰۱/۱۶	۲

M	r	N	F	C _i	C _o	P-L	L	P	صورت وضعیت
۱۳۱,۶۶۸,۲۶۱	۲	۰.۰۲	۱.۲	۵۳۳,۵۳۰	۵۰۶,۹۷۸	۸,۸۶۷,۹۲۴,۵۲۸	۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۸,۸۶۷,۹۲۴,۵۲۸	۱
۱,۴۴۳,۰۱۵,۳۹۰	۳	۰.۰۲	۱.۲	۵۶۹,۷۰۸	۵۰۶,۹۷۸	۱۸,۸۶۷,۹۲۴,۵۲۸	۰	۱۸,۸۶۷,۹۲۴,۵۲۸	۲
۱,۵۷۴,۶۸۳,۶۵۲	جمع کل تعدیل								

مثال ۲- روش ب - یک قرارداد با مشخصات زیر دارای دو صورت وضعیت کارکرد با مبلغ و در تاریخ‌های مشخص شده به شرح ذیل می‌باشد (تمامی اعداد فرضی می‌باشد):

۱- صورت وضعیت شماره ۱ با مبلغ ۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال به تاریخ ۱۴۰۳/۱۱/۳۰ با دوره کارکرد بهمن ماه ۱۴۰۳

۲- صورت وضعیت شماره ۲ با مبلغ ۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال به تاریخ ۱۴۰۴/۰۱/۱۶ با دوره کارکرد اسفند ماه ۱۴۰۳

- آخرین مهلت ارائه پیشنهاد قیمت پیمانکار: ۱۴۰۲/۱۱/۱۱

- تاریخ شروع قرارداد: ۱۴۰۳/۰۳/۰۱

- مدت اولیه قرارداد: ۱۲ ماه شمسی

- مبلغ پیش پرداخت مستهلک نشده تا تاریخ ۱۴۰۳/۰۷/۳۰ برابر ۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

$$Q = \sum ((T-W) \times \alpha_i)$$

$$\alpha_i = \frac{S_i}{S_0} - (1 + B \times z)$$

S_0 : شاخص دوره پایه سه ماهه دوم سال ۱۴۰۳

S_i : شاخص دوره انجام کار

B : ضریب تورم فرضی که از جدول شماره ۲ برای این مثال برابر است با: ۰/۰۲۵

Z: تعداد ماه سپری شده از ۱۴۰۳/۰۷/۰۱ تا تاریخ انجام کار

محاسبات روش ب به شرح جدول زیر می باشد:

مشابهت سازی	T	دوره کارکرد	مبلغ کارکرد	تاریخ صورت وضعیت	صورت وضعیت
رشته تاسیسات برقی	۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	بهمن ماه ۱۴۰۳	۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰۳/۱۱/۳۰	۱
رشته تاسیسات برقی	۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	اسفند ۱۴۰۳	۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰۴/۰۱/۱۶	۲

Q	α	Z	B	Si	So	T-W	W	مشابهت سازی	T	صورت وضعیت
۶۶۹,۱۹۸,۲۰۱	۰.۰۶۷	۵	۰.۰۲۵	۱۱,۵۰۰.۰	۹,۶۴۸.۳	۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	رشته تاسیسات برقی	۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱
۱,۰۴۵,۶۸۶,۸۰۵	۰.۰۵۲	۶	۰.۰۲۵	۱۱,۶۰۰.۰	۹,۶۴۸.۳	۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۰	رشته تاسیسات برقی	۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲
۱,۷۱۴,۸۸۵,۰۰۶	جمع کل تعدیل									

شماره : ۱۴۰۳/۶۶۱۰۸۰	بخشنامه به دستگاه‌های اجرایی، مهندسان مشاور و پیمانکاران
تاریخ : ۱۴۰۳/۱۲/۱۵	

موضوع: دستورالعمل نحوه جبران آثار ناشی از افزایش قیمت ارز در پیمان‌های ریالی فاقد تعدیل - نوبت چهارم

به استناد ماده ۳۴ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، آیین‌نامه نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور (موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۵۲۵۴/ت/۵۷۶۹۷ هـ مورخ ۱۴۰۰/۰۳/۰۸ هیأت وزیران) و ماده ۲۳ قانون برنامه و بودجه، دستورالعمل پیوست که به استناد بند (ج) ماده واحده مربوط به اصلاح تبصره ۸۰ قانون بودجه سال ۱۳۵۶ کل کشور مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۰۳، به تصویب شورای عالی فنی رسیده است، به منظور جبران آثار ناشی از افزایش قیمت ارز در پیمان‌هایی که دارای شش شرط شمول دستورالعمل باشند، به صورت لازم‌الاجرا در ۸ صفحه ابلاغ می‌گردد تا کارفرمایان مربوط، ضوابط آن را به کارکردهای ۱۴۰۳/۰۷/۰۱ تا ۱۴۰۵/۱۲/۲۹، اعمال و در چارچوب مقررات پرداخت نمایند.

سیدحمید پورمحمدی

ماده ۱- شرایط شمول این دستورالعمل به شرح زیر است:

۱. موضوع پیمان، طرح‌ها و پروژه‌های مربوط به مدیریت، پدیدآوری و بهره‌برداری طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری کشور باشد. (موضوع ماده ۳ آیین‌نامه نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور مصوبه هیات وزیران به شماره ۲۵۲۵۴/ت/۵۷۶۹۷ مورخ ۱۴۰۰/۰۳/۰۸)

۲. دستگاه‌های موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری و همچنین سایر اشخاص حقوقی که تمام یا قسمتی از اعتبارات آن‌ها از محل وجوه عمومی (ماده ۱۳ قانون محاسبات عمومی کشور) تأمین می‌گردد، در مصرف اعتبارات مذکور ملزم به رعایت این دستورالعمل می‌باشند.

تبصره: کلیه اشخاص حقوقی که در زمره کارفرمایان مشمول این بند نمی‌باشند، در صورت ابلاغ مقام دارای اختیار، امکان استفاده از ضوابط این دستورالعمل را دارند.

۳. تمام یا بخشی از مبلغ پیمان، ریالی باشد.

تبصره: در صورتی که پیمان ریالی-ارزی باشد صرفاً بخش ریالی پیمان، مشمول استفاده از این دستورالعمل می‌باشد.

۴. پیمان فاقد هرگونه تعدیل نرخ و یا مابه‌التفاوت (به جز موارد مستثنی شده در این دستورالعمل) باشد.

۵. آخرین مهلت ارائه پیشنهاد قیمت از سوی پیمانکار برای پیمان منعقد شده از ۱۳۹۹/۰۴/۰۱ لغایت ۱۴۰۳/۰۶/۳۱ باشد.

۶. استفاده از این بخشنامه برای هر قرارداد، صرفاً پس از تایید بالاترین مقام دستگاه اجرایی با ملاحظه معیارهایی نظیر مبانی برآورد، مبانی قیمت پیشنهادی، نحوه ارجاع کار و علت تغییر نرخ مورد نیاز امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۲- این دستورالعمل مشمول انواع قراردادهای تامین کالا و پیمانکاری (نظیر قراردادهای P, C, PC, EPC, DB, EP.

تعمیر و نگهداری و بهره‌برداری) مرتبط با پروژه‌های حوزه نظام فنی و اجرایی کشور می‌باشد و منظور از پیمانکار، کلیه پیمانکاران، تولیدکنندگان، سازندگان یا تأمین‌کنندگان مصالح و تجهیزات می‌باشد.

تبصره ۱- در قراردادهای مشاوره (از جمله قراردادهای پژوهشی) که تجهیزات موضوع قرارداد تحویل کارفرما می‌گردد بخش تامین تجهیزات مشمول می‌باشند.

تبصره ۲- کارکردهای مربوط به بخش خدمات مهندسی قراردادهای EPC و EP، مشمول این دستورالعمل بوده و از روش "ب" محاسبه می‌شود.

ماده ۳- قراردادهای خرید تجهیزات و یا مصالح (فاقد هرگونه عملیات نصب و اجرا) که برای اجرای پروژه‌های حوزه نظام فنی و اجرایی کشور منعقد شده‌اند در صورتی که مدت آن (مدت اولیه و تمدیدهای مجاز) کمتر از ۳ ماه باشد، مشمول نمی‌باشند.

ماده ۴- مبالغ جبرانی با انتخاب پیمانکار (با لحاظ شرایط پروژه و ضوابط این دستورالعمل) براساس روش‌های "الف" یا "ب" و یا روش ترکیبی (استفاده توأمان از روش الف و ب) محاسبه و اعمال می‌شود. در صورت استفاده از روش ترکیبی، ضریب ارزیابی باید بین ۰/۱ تا ۰/۸ باشد، در این موارد قسمت ارزش قرارداد از روش "الف" و باقیمانده قرارداد از روش "ب" جبران می‌شود و در خارج از این محدوده، صرفاً یکی از روش‌های "الف" یا "ب" قابل استفاده است. در هر حال برای هیچ بخشی از پیمان نباید به صورت توأمان از روش "الف" و "ب" استفاده شود.

تبصره - روش‌های به‌کار رفته برای محاسبه مبالغ جبرانی پرداخت شده، قابل تغییر نبوده و امکان تغییر آن صرفاً برای یک نوبت بر اساس ضوابط این دستورالعمل برای کارکردهای آتی میسر می‌باشد.

ماده ۵- در کارهایی که بر اساس مواد (۲۷) و (۲۸) قانون برگزاری مناقصات واگذار شده است، زمان تصویب در هیأت سه‌نفره ترک تشریفات باید در بازه زمانی از ۱۳۹۹/۰۴/۰۱ لغایت ۱۴۰۳/۰۶/۳۱ واقع باشد، در این حالت مبلغ جبرانی حاصل از روش‌های "الف" و "ب" با اعمال ضریب ۰/۸۵ ملاک عمل قرار می‌گیرد.

ماده ۶- در پیمان‌های ریالی مشمول تعدیل (موضوع بخشنامه شماره ۱۰۱/۱۷۳۰۷۳ مورخ ۱۳۸۲/۰۹/۱۵) که بخش‌های خرید قرارداد، ریالی و فاقد تعدیل و مابه‌التفاوت است، حسب مورد استفاده از ضوابط روش "الف" یا "ب" و یا استفاده از روش ترکیبی برای بخش خرید فاقد تعدیل مجاز است. (خریدهای داخلی مشمول روش "الف" نبوده و مشمول روش "ب" می‌باشند)

ماده ۷- کارهای جدیدی که قیمت آنها از تاریخ ۱۴۰۳/۰۷/۰۱ به بعد تعیین و ابلاغ شده‌اند مشمول دستورالعمل نمی‌شوند.

ماده ۸- برای پیمان‌هایی که تعدیل آنها طبق ضوابط ابلاغی سازمان نمی‌باشد دو حالت وجود دارد:

حالت اول- در صورت پیش‌بینی تعدیلی به‌جز روال مندرج در بخشنامه شماره ۱۰۱/۱۷۳۰۷۳ مورخ ۱۳۸۲/۰۹/۱۵ سازمان برنامه و بودجه کشور در پیمان منعقد، با درخواست پیمانکار، تعدیل مذکور برای کارکردهای مشمول، به صورت کامل حذف، و ضوابط این دستورالعمل اعمال می‌شود. در این حالت، ضریب N (برای استفاده در روش الف) و ضریب B (برای استفاده در روش ب) می‌تواند مطابق نظر کارفرما و متناسب با ماهیت پروژه، حداکثر به میزان یک‌دوم مقادیر جداول شماره ۱ و ۲ کاهش یابد.

حالت دوم- چنانچه بخشی از پیمان دارای تعدیل بخشنامه شماره ۱۰۱/۱۷۳۰۷۳ مورخ ۱۳۸۲/۰۹/۱۵ سازمان برنامه و بودجه کشور باشد، امکان استفاده از ضوابط این دستورالعمل برای سایر بخش‌های فاقد تعدیل وجود دارد. در این شرایط تخفیف ضرایب B و N موضوعیت نداشته و همچنین نباید مواردی به صورت هم‌زمان مشمول دریافت مبالغ جبرانی ناشی از اعمال این دستورالعمل و بخشنامه مذکور گردد.

ماده ۹- در مورد قراردادهای سرمایه‌گذاری (با مشارکت بخش خصوصی در تأمین مالی پروژه) که پیشنهاد قیمت سرمایه‌گذار از ۱۳۹۹/۰۴/۰۱ لغایت ۱۴۰۳/۰۶/۳۱ بوده، استفاده از مفاد این دستورالعمل برای اصلاح مدل مالی برای جبران آثار ناشی از افزایش قیمت ارز مجاز است. برای جبران این اثرات می‌توان از تطویل مدت بهره‌برداری تجاری، تطویل مدت استهلاک پیش‌خریدهای پرداختی احتمالی، پیش‌خرید مجدد در طول دوره ساخت یا بهره‌برداری تجاری، ایجاد تنفس در استهلاک پیش‌خریده‌ها، تعویق بخشی از سرمایه‌گذاری غیر اولویت‌دار با توافق سرمایه‌پذیر، تغییر فهرست اولیه پیشنهادی کالاها به کالاهای داخلی با توجه به عدم امکان تدارک برخی از کالاهای خارجی، انتقال بازپرداخت تسهیلات اخذشده توسط سرمایه‌گذار از سیستم بانکی به سرمایه‌پذیر در صورت امکان، انتقال تمام یا بخشی از پروژه به سرمایه‌پذیر و یا تغییر قیمت تمام یا بخشی از محصول یا تغییر قیمت فروش محصول (برای پروژه‌های خودگردان) استفاده نمود به نحوی که انتظارات اولیه سرمایه‌گذار بر اساس مدل مالی منضم به پیمان تأمین گردد. تعیین مدل مالی جبرانی، صرفاً با تایید وزیر و یا بالاترین مقام سازمان سرمایه‌پذیر (در مورد سازمان‌هایی که تابع هیچ وزارتخانه‌ای نیستند) امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۱۰- در بازه زمانی ۱۴۰۳/۰۷/۰۱ تا تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، تاخیرات پیمانکار که ناشی از افزایش نرخ ارز بوده است با توجه به شرایط پروژه و ضوابط پیمان توسط کارفرما مورد بررسی و اتخاذ تصمیم قرار گیرد.

ماده ۱۱- با توجه به افزایش قیمت تمام‌شده پروژه‌ها، ناشی از افزایش نرخ ارز و اعمال مبالغ جبرانی حاصل از این دستورالعمل، در صورت تشخیص کارفرما مبنی بر وقوع هر یک از موارد ذیل، در قراردادهای با حداکثر ۳۰٪ پیشرفت، ضمن بررسی مجدد اولویت پروژه، امکان خاتمه قرارداد با مسئولیت کارفرما میسر می‌باشد.

- از بین رفتن توجیه‌پذیری فنی اقتصادی پروژه با توجه به افزایش قیمت تمام‌شده آن
- عدم امکان تامین نقدینگی به موقع برای پروژه، با توجه به اعمال مبالغ جبرانی و محدودیت نقدینگی
- عدم امکان تامین اعتبار جهت تکمیل پروژه با توجه به اعمال مبالغ جبرانی

در صورت خاتمه پیمان با استفاده از این ماده، شروع مجدد پروژه به هر نحو، منوط به بررسی مجدد اولویت پروژه، مکفی بودن اعتبار طرح جهت تکمیل آن، تاییدیه کتبی بالاترین مقام دستگاه اجرایی مبنی بر اطمینان از تامین به‌موقع نقدینگی لازم جهت تکمیل پروژه و بررسی مجدد طرح و کنترل توجیه‌پذیری فنی اقتصادی آن خواهد بود.

ماده ۱۲- تا اعلام شاخص‌های تعدیل قطعی دوره انجام کار، مبلغ جبرانی موضوع این دستورالعمل با استفاده از آخرین شاخص‌های ابلاغ شده مربوط (قطعی یا موقت)، محاسبه و به صورت علی‌الحساب پرداخت می‌شود. با اعلام شاخص‌های قطعی دوره انجام کار، مبلغ نهایی محاسبه و مبالغ آن به صورت قطعی به حساب پیمانکار منظور می‌گردد.

ماده ۱۳- پرداخت هرگونه وجه دیگری بابت جبران آثار ناشی از افزایش قیمت ارز برای موارد مذکور در این دستورالعمل، مجاز نیست.

ماده ۱۴- مسئولیت تطبیق کامل مفاد این دستورالعمل با پیمان مربوط و همچنین رعایت کامل مفاد آن و سایر ضوابط مرتبط بر عهده بالاترین مقام دستگاه اجرایی می‌باشد.

ماده ۱۵- مبلغ جبرانی ناشی از اعمال این دستورالعمل، طبق روال تعیین شده برای پرداخت‌ها در پیمان، پس از اعمال کسور قانونی و قراردادی (به‌جز کسور مربوط به پیش‌پرداخت) توسط کارفرما به حساب بستانکاری پیمانکار منظور می‌شود.

ماده ۱۶- در محاسبه مبالغ جبرانی بخش تامین تجهیزات پیمان، در صورت درخواست پیمانکار مبنی بر استفاده از ضوابط این ماده و همچنین تایید کتبی کارفرما مبنی بر ساخت کامل تجهیزات در کارخانه داخل کشور، ۲۰٪ مبلغ تجهیزات و کالاهای مذکور که مشمول پرداخت مصالح پای کار نگردیده‌اند، قبل از حمل، به صورت علی‌الحساب و در قبال دریافت تضمین متناسب و مورد تایید کارفرما و تعهدنامه رسمی مبنی بر تحویل کالای مربوط در قبال دریافت مبلغ فوق و پذیرش ضبط تضمین در صورت عدم تحویل کالا، پرداخت می‌گردد. این مبلغ با تایید پیمانکار به صورت مستقیم صرفاً به کارخانه سازنده داخلی پرداخت خواهد شد. زمان انجام کار برای محاسبه مبالغ جبرانی بخش پرداخت‌شده مذکور، بر اساس تاریخ تایید کتبی کارفرما تعیین می‌گردد. مبالغ مذکور از اولین صورتحساب ارسالی و تا حداکثر ۶ ماه با رعایت ضوابط مربوط کسر و تسویه می‌گردد.

ماده ۱۷- مبالغ جبرانی این دستورالعمل جهت جبران افزایش نرخ ارز در پیمان‌های مشمول بین کارفرما و پیمانکار اصلی می‌باشد و در صورت مشمول شدن پیمانکار اصلی و توافق بین پیمانکار اصلی و پیمانکار جزء، استفاده از آن در قرارداد مابین ایشان میسر است.

ماده ۱۸- در پیمان‌های منعقد شده در زمینه فناوری ارتباطات و اطلاعات، علاوه بر بخش‌های خرید تجهیزات، خرید License و نرم‌افزارهای آماده و همچنین نرم‌افزارهای تخصصی پروژه‌های صنعتی (چنانچه در قرارداد پیش‌بینی شده باشد) نیز مشمول بوده و مبلغ جبرانی حسب مورد مطابق یکی از روش‌های (الف)، (ب) یا ترکیبی محاسبه می‌شود. تامین نرم افزار از طریق روش‌های مندرج در آیین‌نامه خرید خدمات مشاوره، مشمول این دستورالعمل نمی‌گردد.

*****

روش الف) تعیین تفاوت قیمت ارز

الف-۱- این روش برای محاسبه و پرداخت مبالغ جبرانی ناشی از افزایش قیمت ارز در پیمان‌های فاقد تعدیل و هرگونه مابه‌التفاوت است که بنا بر الزامات و نیاز کارفرما، خرید مواد، قطعات، تجهیزات و خدمات موضوع قرارداد با سهم ارزبری مستقیم، توسط پیمانکار به نفع فروشنده خارج از کشور، به روش مورد تأیید کارفرما انجام شده و خرید اقلام مذکور طبق قرارداد به عهده و هزینه پیمانکار است.

الف-۲- در این‌گونه قراردادها تفاوت قیمت ارز از رابطه زیر تعیین می‌شود:

$$M = F \left[\frac{C_i}{C_0} - (1 + N \times r) \right] (P - L)$$

M: مبلغ جبرانی ناشی از اعمال این دستورالعمل بر حسب ریال

C₀: مبلغ ۵۰۶،۹۷۸ ریال بر مبنای نرخ یورو

تبصره ۱- چنانچه در پیمان‌هایی که بر اساس تجزیه‌بها و یا دیگر اسناد ارایه شده از سوی پیمانکار، در مرحله واگذاری کار و انعقاد قرارداد، آثار افزایش قیمت ارز در ضریب پیشنهادی پیمانکار لحاظ شده باشد، قیمت‌های بالاتر برای ارز پیش‌بینی شده در پیشنهاد قیمت، جایگزین C₀ می‌شود.

C_i: قیمت ارز در زمان انتقال برای فروشنده خارج از کشور یا ورود کالا به کارگاه هرکدام که زودتر باشد، بر اساس نرخ فروش حواله منتشره در سامانه سنا (www.sanarate.ir) تعیین می‌شود.

تبصره ۲- در صورتی که پیمانکار از ارز با نرخ ترجیحی و ثبت سفارش جهت خرید خارجی استفاده نماید، از نرخ مربوط در تعیین C_i استفاده می‌شود. در مورد خریدهای ثبت سفارش شده، در صورتی که در هر یک از مراحل ترخیص کالا از گمرک، پیمانکار موظف به پرداخت مابه‌التفاوت نرخ ارز سیستم ثبت سفارش با نرخ ارز مورد نظر گمرک شود، پس از ارائه مستندات مربوط و تأیید کارفرما، مابه‌التفاوت مربوط نیز در تعیین C_i لحاظ می‌گردد.

I : تعداد ماه سپری شده از ۱۴۰۳/۰۷/۰۱ تا تاریخ تعیین C_i (مثال: در صورتی که انتقال ارز در دی ماه ۱۴۰۳ انجام شده باشد آن گاه: $I=4$)

در صورتیکه فاصله زمانی آخرین مهلت ارائه پیشنهاد قیمت تا تاریخ ابلاغ (یا مبادله) قرارداد بیش از سه ماه باشد، مابه‌التفاوت مدت مذکور (چنانچه تطویل مدت مذکور خارج از قصور پیمانکار باشد حداکثر تا ۳ ماه) از مقدار I کسر می‌گردد. همچنین مقدار I در مدت اولیه پیمان و در زمان تاخیرات غیرمجاز افزایش می‌یابد و برای موارد انتقال ارز به فروشنده خارجی (یا ورود کالا به کارگاه هرکدام که زودتر باشد) در دوره تاخیرات مجاز افزایش نمی‌یابد.

F : ضریب مربوط به جبران هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیم (شامل هزینه‌های ثبت سفارش و تبدیل نرخ ارز و انتقال اعتبار اسنادی به بانک‌های مورد قبول فروشنده خارجی و هزینه‌های کارگزاری بانک ایرانی) است. این ضریب برای پیمان‌های با ضوابط بیمه عمرانی و همچنین قراردادهای خرید برابر ۱/۱۵ و برای پیمان‌های با ضوابط بیمه غیرعمرانی برابر ۱/۲ می‌باشد.

N : مقدار قابل پیش‌بینی افزایش ماهیانه نرخ ارز است و طبق جدول ۱ تعیین می‌شود.

جدول شماره ۱

سال مربوط به آخرین مهلت ارائه پیشنهاد قیمت پیمانکار	از ۱۳۹۹/۰۴/۰۱ تا پایان ۱۳۹۹	از ۱۴۰۰/۰۱/۰۱ تا ۱۴۰۱/۰۹/۳۰	از ۱۴۰۱/۱۰/۰۱ تا ۱۴۰۲/۰۹/۳۰	از ۱۴۰۲/۱۰/۰۱ تا ۱۴۰۳/۰۶/۳۱
ضریب N	۰/۰۶	۰/۰۱	۰/۰۵	۰/۰۲

P : به ترتیب آن قسمت از "مبلغ ریالی ثبت سفارش شده" یا "ارز معامله شده به روش مورد تأیید کتبی کارفرما" یا "مبلغ بخش مورد نظر مندرج در قرارداد تقسیم بر ۱/۰۶" برای خرید کالا و تجهیزات مشمول این دستورالعمل یا مبلغ معادل ریالی برای خدمات ارزی منظور شده در قرارداد.

در صورتی که P بر اساس میزان ارز واریزی تعیین شود، برای تبدیل آن به ریال باید از نرخ ارز مندرج در قرارداد و در صورت عدم درج، از میانگین نرخ فروش حواله ارز مذکور در سامانه سنا در مدت ۷ روز کاری قبل از آخرین مهلت ارائه پیشنهاد قیمت پیمانکار استفاده شود و در هر حال باید رابطه $\sum P \leq KP_0$ برقرار باشد.

L : کل پیش‌پرداخت مستهلک نشده تا تاریخ ۱۴۰۳/۰۷/۰۱

این مبلغ با اولین صورتحساب ناشی از اعمال این دستورالعمل به صورت یک‌جا از مبلغ کارکرد کسر می‌شود. در صورت عدم پوشش مبلغ کارکرد اولین صورت وضعیت برای کسر پیش‌پرداخت، مانده کسر نشده از صورت وضعیت بعدی کسر می‌گردد. این روند تا صفر شدن کامل پیش‌پرداخت مستهلک نشده ادامه دارد.

نحوه توزیع آن در بین بخش‌های مختلف کارکرد بر اساس وزن هریک از این بخش‌ها در هر کارکرد بعد از ۱۴۰۳/۰۷/۰۱ می‌باشد.

K : درصد ارزی قرارداد (اگر در قرارداد درج نشده باشد، باتوجه به مشخصات فنی پروژه به صورت مستدل از سوی پیمانکار، پیشنهاد و توسط مشاور بر اساس نرخ ارز مندرج در قرارداد و در صورت عدم درج، بر اساس میانگین نرخ فروش حواله ارز مذکور در سامانه سنا در مدت ۷ روز کاری قبل از آخرین مهلت ارائه پیشنهاد قیمت پیمانکار، به دقت تعیین و پس از تصویب کارفرما به عنوان پیوست لاینفک قرارداد، ملاک عمل قرار می‌گیرد).

P₀ : مبلغ قرارداد (ریال)، همان مبلغ اولیه قرارداد است که تغییرات ناشی از تغییر مقادیر کارها و قیمت کارهای جدید در آن اعمال شده است.

الف-۲-۱- در صورتی که مبلغ جبرانی محاسبه شده (M) بر اساس ضوابط یادشده در هر دوره (نقل و انتقال پول) منفی شود، این مبلغ برابر صفر منظور می‌شود.

الف-۳- تاریخ گشایش اعتبار اسنادی، یا زمان تسویه با بانک عامل یا تاریخ معامله ارز به روش مورد تأیید کتبی کارفرما و یا معامله در مرکز مبادلات ارزی (حسب مورد) باید با زمان‌های پیش‌بینی شده در آخرین برنامه زمانی مصوب مطابقت داشته باشد. چنانچه به دلایل ناشی از قصور پیمانکار، اقدام لازم با تأخیر نسبت به برنامه زمانی انجام شود، قیمت مربوط به تاریخ مندرج در آخرین برنامه زمانی مصوب و یا قیمت زمان اقدام مذکور، هر کدام کمتر بود، ملاک محاسبه و عمل قرار می‌گیرد. چنانچه تأخیر، ناشی از قصور پیمانکار نباشد، تاریخ واقعی تسویه یا انتقال ارز، ملاک تعیین قیمت ثانویه ارز (C_i) است.

*****

روش ب) تعیین تعدیل نرخ پیمان‌ها بر اثر تغییر قیمت ارز

ب-۱- این روش برای پیمان‌های فاقد تعدیل که بر اساس فهرس بهای واحد پایه ابلاغی سازمان برنامه و بودجه کشور یا فهرست‌بهای خاص مصوب شورای عالی فنی منعقد شده‌اند کاربرد دارد. در این پیمان‌ها، پیمانکار برای کارهای انجام‌شده که مشمول این دستورالعمل می‌باشد، همراه با تهیه صورت‌وضعیت کارهای انجام‌شده موضوع پیمان، صورتحساب جداگانه‌ای که مربوط به اعمال این روش است را تهیه و ارائه می‌نماید. مبلغ آن از رابطه زیر تعیین می‌شود:

$$Q = \sum ((T-W) \times \alpha_i)$$

Q : مبلغ جبرانی ناشی از اعمال این دستورالعمل برای هر صورت‌وضعیت

T : مبلغ ناخالص کارکرد در هر فصل یا رشته فهرست بهای واحد پایه

W : پیش‌پرداخت مستهلک نشده تا تاریخ ۱۴۰۳/۰۷/۰۱

مبلغ پیش‌پرداخت در اولین صورتحساب ناشی از اعمال این دستورالعمل به صورت یک‌جا از مبلغ کارکرد کسر می‌شود. در صورت عدم پوشش مبلغ کارکرد اولین صورت‌وضعیت برای کسر پیش‌پرداخت، مانده کسر نشده از صورت‌وضعیت بعدی کسر می‌گردد. این روند تا صفر شدن کامل پیش‌پرداخت مستهلک نشده ادامه دارد.

نحوه توزیع آن در بین فصول و رشته‌های فهرست‌بها بر اساس وزن هریک از فصول یا رشته هر کارکرد بعد از ۱۴۰۳/۰۷/۰۱ می‌باشد.

α_i : ضریب جبرانی (که از رابطه زیر به دست می‌آید)

$$\alpha_i = \frac{S_i}{S_0} - (1 + B \times Z)$$

S_0 : شاخص دوره پایه، شاخص سه ماهه دوم سال ۱۴۰۳ می‌باشد.

S_i : شاخص دوره انجام کار

B : مقدار تورم فرضی به میزان مندرج در جدول شماره ۲ در نظر گرفته می‌شود.

جدول شماره ۲

سال مربوط به آخرین مهلت ارائه پیشنهاد قیمت پیمانکار	از ۱۳۹۹/۰۴/۱ تا پایان سال ۱۳۹۹	سال ۱۴۰۰	از ۱۴۰۱/۰۱/۱ تا ۱۴۰۱/۰۹/۳۰	از ۱۴۰۱/۱۰/۱ تا ۱۴۰۲/۰۹/۳۰	از ۱۴۰۲/۱۰/۱ تا ۱۴۰۳/۰۶/۳۱
ضریب B	۰/۰۶	۰/۰۴	۰/۰۳	۰/۰۳۵	۰/۰۲۵

Z : تعداد ماه سپری شده از ۱۴۰۳/۰۷/۰۱ تا تاریخ انجام کار

(مثال: در صورتی که فعالیت مربوط در آبان ۱۴۰۳ انجام شده باشد: $Z=2$)

در صورتی که فاصله زمانی آخرین مهلت ارائه پیشنهاد قیمت تا تاریخ ابلاغ (یا مبادله) قرارداد بیش از سه ماه باشد، مابه‌التفاوت مدت مذکور (در صورتی که تطویل مدت مذکور خارج از قصور پیمانکار باشد حداکثر تا ۳ ماه) از مقدار Z کسر می‌گردد.

در صورت تمدید مدت پیمان براساس ضوابط پیمان، مقدار پارامتر Z در مدت اولیه پیمان و تاخیرات غیرمجاز افزایش می‌یابد و در مدت تاخیرات مجاز افزایش نخواهد یافت. همچنین، در مدت تاخیرات غیرمجاز، مشابه بند (۴) - (۲) بخشنامه شماره ۱۰۱/۱۷۳۰۷۳ مورخ ۱۳۸۲/۰۹/۱۵، شاخص‌های مربوط، محاسبه و مبنای عمل قرار می‌گیرند. در این حالت، برای محاسبه پارامتر Z ، از میانگین‌گیری پارامترهای Z در دوره‌های متناظر، استفاده نمی‌شود.

تبصره ۱: منظور از انجام کار (کارکرد) در این دستورالعمل، ایفای تعهد قراردادی توسط پیمانکار در راستای تامین کالا و انجام خدمات قراردادی بوده که توسط کارفرما تحویل گرفته می‌شود.

تبصره ۲: در قراردادهای تامین تجهیزات (یا قطعات) یا مصالح که نحوه تعیین دوره انجام کار در آنها معین نشده است، تاریخ تحویل هر بخش از تجهیزات (یا قطعات) یا مصالح به کارفرما، مبنای تعیین دوره انجام کار خواهد بود.

تبصره ۳: در پیمان‌های حوزه صنعت نفت، تاریخ خرید کالا و تجهیزات اختصاصی توسط پیمانکار، مبنای تعیین دوره انجام کار خواهد بود.

ب-۱-۱- برای تعیین S_0 و S_i در پیمان‌های منعقد بر اساس فهرس‌بهای واحد پایه یا فهرست‌بهای خاص مصوب شورای عالی فنی، از شاخص فصلی (گروهی) استفاده می‌شود.

ب-۱-۲- به منظور تدقیق محاسبه ضریب جبرانی در بخش‌های خرید پیمان‌های مشمول، ابتدا باید درصد وزنی هزینه تأمین مصالح به کل بهای فصل (q) در فصل مربوط توسط کارفرما تعیین، و سپس از شاخص‌های مربوط جهت استفاده در رابطه مندرج در بند (ب-۱) محاسبه گردد.

به عنوان مثال در پیمان مشمول دستورالعمل حاضر، برای محاسبه ضریب جبرانی صورت وضعیت مربوط به خرید لوله‌های فولادی، اگر از شاخص‌های فصل لوله‌های فولادی فهرست بهای پایه رشته تاسیسات مکانیکی استفاده شود، لازم است ابتدا کارفرما درصد هزینه‌های تهیه مصالح به کل فصل را تعیین نماید ($q \leq 1$) و سپس طبق رابطه زیر، شاخص مربوط به قسمت خرید لوله محاسبه می‌شود.

$$= \left(\frac{\text{شاخص کارهای دستمزدی در دوره مورد نظر} - (1 - q) \frac{\text{شاخص فصل اول فهرست مکانیک در دوره مورد نظر}}{\text{شاخص فصل اول فهرست مکانیک در دوره پایه}}}{\text{شاخص کارهای دستمزدی در دوره پایه}} \right)$$

شاخص فصل اول فهرست مکانیک در دوره پایه ×

ب-۲- در سایر پیمان‌های فاقد تعدیل که برآورد یا پرداخت هزینه آنها بر اساس فهرس بهای پایه، انجام نگرفته است (از جمله پیمان‌های EPC) و آخرین روز مهلت ارائه پیشنهاد قیمت از سوی پیمانکار از ۱۳۹۹/۰۴/۰۱ لغایت ۱۴۰۳/۰۶/۳۱ بوده است، ابتدا باید دستگاه اجرایی بر اساس نوع عملیات موضوع پیمان، جدول وزنی (بر حسب درصد) مشابه با فهرس بهای پایه در رشته‌ها یا فصل‌های مختلف را تعیین نماید. پس از تعیین وزن مشابهت درصدی عملیات موضوع پیمان با رشته‌ها و یا فصل‌های مختلف، از روابط مندرج در بند (ب-۱)، برای پرداخت مبلغ جبرانی ناشی از افزایش نرخ ارز استفاده می‌شود.

ب-۳- در صورتی که ضریب جبرانی محاسبه شده بر اساس ضوابط یاد شده در هر دوره منفی گردد، ضریب جبرانی برابر صفر منظور می‌شود.

ب-۴- امکان استفاده از روش ترکیبی (ماده ۴ این بخشنامه) برای یک تجهیز یا کالا وجود ندارد و استثنائاً در مورد تجهیزات و کالاهای تخصصی که در داخل کشور تولید شده ولی قطعات اصلی و مواد اولیه آنها از خارج کشور تأمین می‌شود و امکان انطباق صحیح آنها با رشته و فصول تعدیل ابلاغی سازمان برنامه و بودجه کشور وجود ندارد؛ لازم است درصد ارزی تجهیزات کالاهای مذکور توسط کمیسیون مناقصه (معاملات) تعیین و با تشخیص وزیر مربوط یا بالاترین مقام سازمان کارفرما در مرکز (برای دستگاه‌هایی که تابع هیچ وزارتخانه‌ای نیستند) ابلاغ گردد. به این ترتیب برای بخش ارزی تجهیزات فوق از روش "الف" و برای مازاد بر آن از روش "ب" (پس از انجام مشابهت‌سازی) استفاده می‌شود. در این حالت C_i (بر مبنای نرخ یورو) و I طبق ماده (الف-۲) برای تاریخ ورود تجهیزات به کارگاه و یا تاریخ مندرج در آخرین برنامه زمان‌بندی مصوب، هر کدام که نرخ ارز کمتر باشد خواهد بود.

تبصره: در پیمان‌های حوزه صنعت نفت، تاریخ خرید تجهیزات اختصاصی توسط پیمانکار از سازنده داخلی ملاک محاسبه C_i و I در این ماده می‌باشد.